TIGR A HYENA,

čili

Napoleon III. a Eugenie.

Historický román z posl. dob.

(Pokračování 20.)

Cousin Montauban dobyl si své vavřiny v Číně při dobytí města Pekingu, t. j. získal si tam jméno loupežemi, plenèním a surovým násilím. Tento ctihodný muž byl povolán k císařovně, a ztejnou dobou stalo se v komoře usnešení, aby se sbíralo nové vojsko, a aby tak zvaná mobilní garda do Chalonského ležení poslána byla, majíc pomáhati maršálku Mac Mahonovi. Německé vojsko od trhlo Mac Mahona od Bazaina a hnalo je pořád zpět a mimo to zatlačili Němci vojsko Canroberta, Bourbaki-ho, císařskou gardu a ještě jiné sbory francouzské na Mety, kde se také císař a Lulu ještě nalezali.

Napoleon viděl, že má nyní okolo sebe čtyřikrát sto tisíc mužů, a tu napadla jej ještě jednou myšlenka, že by mohl touto ohromnou silou vojska nepřítele porziti a zahnati. Bylo mu oznámeno, že jižní vojsko německé za sbory Mac Mahona v patách jde, a že tedy není příčiny tohoto vojska se strachovati; s ostatními německými sbory myslil Napoleon, maje skoro půl milionu vojáků okolo sebe, že bude již hotov a že je v rozhodné bitvě porazí.

Toto rozhodnutí ustanovil na den 15. srpna, tedy právě na svůj svátek, a učinil k tomu již také všeliké opatření.

Ale již 14. srpna stala se srážka mezi německým předním vojem a vojskem Bazaina a Frossarda u samé pevnosti Met, kteréž se pak také sbor L'Admiraulta zúčastnil. Byla to bitva u Courcelles, kterouž opět Němci vyhráli.

Maršálek Bazaine a hulán.

Ludvík Napoleon a jeho domnělý syn Lulu rozbili v Metách své stany v paláci vojenského velitele. Ještě měl císař nejvyšší velení v rukou, ještě držel s křečovitou nepovolností svrchovanou moc ve své osobě sestředěnu, neboť věděl, že by bylo proň všecko ztraceno, kdyby musel tuto moc z rukou pustiti.

V tentýž den, když byla bitva u Courcelles svedena, přijel do Met rychlý posel, jenž přinášel císaři důležité depeše.

Císařovna mu psala důvěrné psaní, v němž předpovídala nejhorší věci, pakli se budou porážky francouzského vojska opakovati, — a nyní byla zase jedna bitva prohrána. Mimo to dostal Napoleon dopisy od Rouhera a Graniera, kteříž poznavše stav věcí, snažně jej prosili, aby za každou cenu mír uzavřel.

"Ti bláznové", zamumlal císař, spustiv ruku s depešemi a jsa v obličeji velmi bledý: "na mír bez ztráty území není již ani pomyšlení. To by byla má záhuba, kdybych chtěl zase Villafranku opakovati. Co se tenkrát podařilo jest nyní nemožností."

Napoleon přecházel ve své komnatě sem tam, maje čelo svraštělé a bledé ustrnulýma zrakoma na koberec, po kterémž chodil. Hledal totiž nějakou cestu, kudy by se mohl zachrániti, a přec ani neznal celé nebezpečí svého stavu.

Tu vstoupil do dveří maršálek Bazaine, nedav se ani ohlásiti. Aniž by se byl před ním, jako to jindy dělával, s hlubokou oddaností poklonil, držel hlavu vzhůru, a jeho obličej se podobal nevystižitelné hádance. Vůbec celé jeho vzezření bylo pošmourné a zkázojevné. Byl bledý, ale přece mu bylo viděti na obličeji železnou vůli a pevnou odhodlanost.

Bazaine jest jeden z oněch lidí, kteří neměli nikdy důvěrného přítele a kteří nikdy nepoznali lásku. Jeho povaha jest nedostižitelná, která člověku nedovoluje v jeho útroby nahlédnouti a která nikdy, ani v okamžiku největšího rozčilení, své opravdové city neprozradí.

O Bazainově povaze hádali se spolu i ti, kteříž byli nejblíže okolo něho, a jejich úsudky o něm jsou tak rozdílné, že již dle toho tvrditi se může, že ho ještě nikdo nepoznal. Jedni ho nazvali poctivcem, a druzí zase prohnaným zrádcem a opět jiní viděli v něm krvelačného tigra v lidské postavě.

Císař se ve své chůzi zastavil, když spatřil před sebou Bazaina, i pohlédl pátravě na chladný a jako z kamene vytesaný obličej tohoto jenerála, na kteréhož nyní svou poslední naději skládal.

Bazaine v tomto okamžení vypadal, jako by byl on císařem a Ludvík Napoleon poraženým jenerálem.

"Já přináším špatnou zprávu, Sire", pravil maršálek, nezměniv v obličeji ani jediného tahu.

"Zase špatnou zprávu? Celé království za první, která bude dobrá," prohodil císař trpce a spolu též žertovně.

"Mety jsou pro mé vojsko, které vlastně z padesáti tisíců mužů sestávalo, na tři a na nejvýš na šest měsíců špíží opatřeny. Nyní je ho tam ale skoro desetkrát tolik, a u samých hradeb—"

"To se dá snadno vypočítati, pane maršálku."

"Ovšem, Sire, naše zásoby nám nevystačí ani na měsíc."

"Já to myslím jinak", namítal císař. "Vítězný výpad musí nám tak dalece pomoci, abychom se mohli s vojvodou de Magenta spojiti."

Bazaine pohlédl jiskřícíma očima na císaře, jenž v tuto chvíli Napoleona I. jaksi nápodobiti chtěl. Bazainovi to nebylo vhod, neboť měl svůj vlastní plán a nepřicházel sem pro žádné rozkazy, nýbrž aby sám císaři rozkazy dal.

"Sire, pravil chladným tónem, "vojvoda de Magenta je již zatlačen až na Chalons. Korunní princ pruský ho stíhá v patách a přerušil všecko spojení mezi ním a námi."

"Kdy došly tyto zprávy?"

"Právě nyní, Sire. Všecky cesty na Paříž jsou německými jezdci zamezeny, tak aspoň oznamují moji lidé."

"Cesty na Paříž zamezeny—a pouze jezdci?"

"Ano, jsou to huláni, Sire."

"Zase ti nešťastní huláni. Mně se zdá, pane maršálku, že jsme se vším propadli a že jsme byli ve své důvěře neslýchaným spůsobem klamáni," pravil císař chvějícím se hlasem.

Tato slova mluvil po tichu, ale přec bylo pozorovati, že ho byl náhlý hněv se zmocnil.

"To byla věc císařova a jeho ministra války, Sire. Kdyby se bylo užilo opatrnosti, a kdyby se bylo častěji na všecko dohlédlo místo pouhé důvěry, nemuseli bychom dnes ničeho želeti."

"To je všecko pravda, pane maršálku, ale ti ničemníci se nám budou muset z toho zodpovídati a budou muset těžce pykati, že zneužili naší důvěry."

"Na to jest již pozdě, Sire", odpověděl Bazaine, hledě císaři docela chladně do očí.

"Co to má znamenat?" tázal se císař krátce.

"Vy musíte s princem ještě dnes večer Mety opustiti, Sire."

Napoleon zůstal jako v kus ledu proměněn, uslyšev tato slova, která Bazaine s děsnou klidností a určitostí pronesl.

"Opustit Mety?" opakoval císař, mysle, že snad vojsko bouřiti se počíná.

"Ano, ještě dnes večer, a sice co možná v tichosti, aby o tom nikdo v nepřátelském ležení nezvěděl. Zítra bude cesta na Chalons anebo na Paříž již nemožná, ano, i této noci bude s mnohým nebezpečím spojena."

"Ale co znamenají ta slova, pane maršálku, a co si mám o tom mysliti, že se mnou tak mluvíte? Což nevíte, komu náleží nejvyšší velení?"

"Budete-li se zdráhat mého nařízení uposlechnouti, Sire, zastřelím dříve vás a pak sebe", pravil Bazaine a vytrhl z náprsní kapsy nabitý revolver.

Napoleon byl touto hrozbou tak překvapen, a výraz maršálkova obličeje dodal této hrozbě takového důrazu, že císař ucouvnul a silně zbledl. On věděl, že by to bylo pošetilostí proti Bazainovi vystoupiti, anebo později rozkázat, aby byl zatčen. Napoleon to cítil, že jest v moci tohoto muže, a ten že má veškeré vojsko ve své moci.

"To je ale velmi podivný spůsob, jakým se chcete postarat o mé zachránění", pravil císař po krátké přestávce. "Kdybych na to nepamatoval, že máte dobrý úmysl a že jste svou věrnost k mé osobě již tolikrát osvědčil, dal bych vás zastřeliti. Co tedy žádáte a co nabízíte, pane maršálku?"

"Vy mi odevzdáte hned na místě nejvyšší velení, Sire", pravil Bazaine a zastrčil si revolver zase do náprsní kapsy, jako by se bylo pranic nestalo, "a připravíte se bez prodlení k odjezdu. Princ pojede s vámi rovněž jako vaše služebnictvo. Několik jezdců bude vám ohledávat cesty. Buďte tak laskav, Sire, a napište mi hned zde, že mi odevzdáváte nejvyšší moc nad veškerým vojskem. To se státi musí, nejen pro bezpečnost Francie, nýbrž také pro vaši a pro princovu."

Napoleon viděl, že by bylo veliké se zdráhání marné, a že musí rozkazu Bazainovu se podrobiti. Posadil se tedy ku stolu, na němž ležely rozličné spisy, a napsal pro Bazaina plnomocenství, an zatím maršálek služebnictvu nařídil, aby co možná se vší tichostí k odjezdu císaře a prince všecko připravili.

V témž okamžiku vstoupil do dveří ordonanční důstojník a pokročil k maršálkovi

"Co se stalo?" tázal se tento kvapně.

"Stráže od brány Moselle přivedly sem právě špehouna, který se byl až do pevnosti dostal", oznamoval důstojník vološeptem, poněvadž seděl císař ještě u stolu a psal.

"Ať ho sem hned přivedou."

Důstojník se odstranil, a za několik minut vstoupil do pokoje muž, jehož udávali za špehouna.

Měl na sobě uniformu francouzského poručíka. Kdyby byli dva vojáci s nabitými puškami s ním nepřišli, a kdyby se bylo dříve to ohlášení nestalo, byl by maršálek v tomto poručíkovi špehouna nehledal. Proto naň hleděl s užasnutím, když mu zajatý svou poklonu dělal.

Také císař se ohlédl na toho silného a pěkně urostlého mladého důstojníka.

"Vy jste byl poznán co špehoun a chycen?" oslovil jej Bazaine. "Jak se vám to podařilo, že jste se dostal až do pevnosti? Tu uniformu jste svlékl s některého padlého poručíka?"

"Nikoli, pane maršálku", odpověděl zajatý v běžné francině. "Já jsem si vzal tu uniformu před půl hodinou ze strážnice u moselské brány."

Bazaine a Napoleon pohlédli jeden na druhého.

"Ze strážnice?" tázal se Bazaine. "Jak jste se ale mohl dostat až k náspům a hradbám pevnosti?"

"To je mé tajemství, pane maršálku."

"Jakou uniformu anebo jaký oblek jste položil na místo toho, co jste vzal na sebe? Ku kterému druhu vojska patříte?"

"Já jsem plukovník od hulánů", odpověděl zajatý.

"To byla neslýchaná odvážlivost, a jen ta tma mohla tak dalece váš smělý plán podporovati. Co jste měl při tom za účel?"

"Chtěl jsem seznat náspy a hradby u moselské brány."

"Vy jste v skutku upřímný, i musím říci, že vás obdivuji," pravil Bazaine.

"To je neslýchané," prohodil Napoleon.

"Vy jste tedy hulán? Vypravujte nám, jak provozujete ty jezdecké kousky, o nichž se všude vypravuje?"

Zajatý pokrčil ramenoma a pravil:

"V tom nejsou docela žádné čáry, ani jaké tajemství. Když má člověk dobrého koně, neohroženou mysl a trochu toho dobrého rozmaru, pak se mu všecko zdaří."

"Víte, co na vás čeká?" tázal se Bazaine.

"Smrt, pane maršálku."

"A přece jste se opovážil až do pevnosti vniknouti."

"Voják se nesmí bát smrti. Pro něj jest to rovněž tak čestným býti zde zastřelenu, jako na bojišti, kde jsem posud jen jako zázrakem zachráněn zůstal."

"Já vám daruji život, pakli mi něco sdělíte. Já vím, že vaše sbory okolo Met v kruhu se rozestaviti mají. Řekněte mi, kde jest nejslabší místo tohoto kruhu, kde by se dalo ještě použíti silnice—a já vám daruju život."

"Já myslím, pane maršálku, že k tomu nemáte práva, abyste očekával, že se stane voják zrádcem svého krále. Já jsem na smrt připraven. Proto se nepokoušejte, abyste se něčeho ode mne dověděl. To by byla marná práce, a já toho lituji, že máte o vojáku takové ponětí. Či snad jest francouzský voják zrádcem, když může svůj život zachránit a bohatství nabýti?"

"Tato slova učinila na císaře i na Bazaina trapný dojem.

"Máte nevěstu anebo ženu?"

"Nemám, ale mám starou matku a jsem její jediný syn."

"Vzpomeňte si tedy na tu starou matku, která z toho bude mít smrt, když uslyší, jak jste svůj život skončil."

"Na svou dobrou matku jsem si již vzpomněl a také jsem se s ní v duchu již rozžehnal. Ona by mne musela nenáviděť, a já bych se k ní nesměl víckrát co syn hlásiti, pakli bych svůj život hanebnou zradou zachránil. V tom můžete mít pravdu, že moje matka mou smrt nepřežije, ale pak se odebeřeme oba na věčnost, a ona zamhouří oči a bude mi ještě žehnati."

Bazaine hleděl s užasnutím na tohoto důstojníka, jenž byl hluboce dojat, upamatovav se na svou starou matku, jenž ale přece ani o vlas od toho se neuchýlil, co mu čest a povinnost kázala.

Bazaine pokročil k zajatému a pravil pevným hlasem, podávaje mu ruku:

"Já sice nemám moc ani právo darovati vám život, poněvadž válečné zákony přikazují, že má býti každý špehoun bez milosti utracen, a poněvadž toho bude také stráž u moselské brány žádati; ale já váš trest urychlím a udělám vám lehčí smrt."

"Za to vám děkuji, pane maršálku. Odešlete můj poslední pozdrav mé staré matce. Zde jest má tobolka, z té se dovíte všecko."

Bazaine dal vojákům pokynutí, a tito vyvedli zajatého ven. Pak zavolal jednoho ze svých pobočníků a poručil mu, aby se ihned vojenský soud sestoupil a nad tím důstojníkem rozsudek vynesl.

"Dejte k tomu výkonu dvacet dobrých střelců, aby byl zajatý hned po prvním vystřelení mrtev," pravil Bazaine ku konci a obrátil se pak zase k císařovi, když byl pobočník odkvapil. "Přeju vám šťastnou cestu, Sire, a to zůstavte mně na starost, abych vám korunu zachránil a zase navrátil."

Bazaine odešel z pokoje.

Ludvík Napoleon zde stál dlouhou chvíli jako socha, jsa zabrán v myšlenky. Viděl, že se jeho trůn již kácí. Ještě to nebylo ovšem tak zjevné, ještě nebyl jeho pád ovšem patrný, ale on to cítil, že jest nevyhnutelný.

Císařský princ, slabý a bojácný chlapec, vstoupil nyní do pokoje. Ludvík Napoleon ho pojal vřele do náručí a pravil:

"Musíme odsud pryč. Důležité příčiny toho vyžadují."

"Ach to je strašné, my budeme opuštěni a upadneme nepříteli do rukou!" zvolal princ s ulekanou tváří.

Napoleon pohlédl s trpkým pocitem na toto dítě Francie, které mělo býti jeho nástupcem, neboť viděl, že tento synáček Eugenie nic podobného do sebe nemá, co by ho mohlo někdy k francouzskému trůnu oprávňovati, že je to velmi úzkostlivý, ano, jako děvče bojácný chlapec.

Všecko okolo něho se tedy bořilo, také jeho naděje do budoucnosti — nyní měl s princem v noci z města prchati, do kteréhož byl před několika nedělemi s takovou slávou přijel, — nyní si měl hledati nějakou postraní pěšinku anebo hluboký úvoz, aby ho němečtí jezdci nespatřili, kteří již všude křižovali, že se musel obávati, aby mu nezamezili cestu na Paříž. A byla ještě otázka, zdali se mohl opovážiti, s dítětem Francie do Paříže se navrátit.

Když odjížděl z Paříže, provázel ho lid s jásotem, a nyní mohl býti i na to připraven, že ho uvítají s potupou, ano, že snad ho budou chtít i zavražditi. Za hodinu na to vyjela ve vší tichosti řada vozů z pevnosti Met, aby se dostala postranními cestami na Verdun a na Chalons.

V předních vozech bylo dvanáct silně ozbrojených důstojníků, pak jel vůz, v němž seděli císař a princ, a za těmito jelo na prostých karách služebnictvo. Když tyto povozy, nočnímu pohřbu se podobající, z brány vyjely, padlo na pláni nedaleko řeky Mosely a pevnostní brány dvacet ran. Mladý hulán sklesl na trávník, byv skoro všemi kulkami prostřelen.

Napoleon zajat.

Rádcové císařovny Eugenie dovedli až posavad všecky zprávy z bojiště tak překroutiti, že národ francouzský o porážkách svých vojsk nikdy úplně se nedověděl, a v tomto falšování zpráv a klamání lidu vyznali se výborně.

Že takové lži a sliby strašný konec vzíti musí, že jejich vina čím dál, tím větší jest, ano, že musí co nevidět všecko náhle se zřítiti, to již nahlíželi všickni rádcové císařovny, zjevní i tajní, ale přec jí to ještě představovali v jiných barvách a klamali ji i celý národ.

Když došla zpráva do Tuillerií, že Napoleon s princem z Met odjel, že tato pevnost úplně obklíčena a Bazaine od Mac Mahona odtržen jest, odbývala se v Paříži vojenská porada, která měla o dalších krocích rozhodovati.

Císařovna a její rádcové věděli, že se veškeré pokusy v Metách uzavřeného vojska, aby se toto prosekalo, se strašnými ztrátami zmařily, a proto že může jen z venku pomoc tomuto vojsku přijíti. Kdyby se bylo maršálku MacMahonovi, k němuž také jenerál Vinoy se silným sborem přitrhl, podařilo, k Metám se přiblížiti a společně s Bazainem na Němce s dvou stran udeřit, pak bylo ještě všecko zachráněno. Eugenie přijala tento plán jenerála Palikao s opravdovým nadšením, doufajíc, pakli se zdaří, že bude také císařský trůn zachráněn.

Císař byl u jenerála MacMahona. O tom nebylo ani pochybnosti, že bude s tímto smělým plánem na osvobození Bazaina souhlasiti.

Celý pochod byl vyznačen na mapě. Měl se táhnouti podél belgických hranic, opíraje se o četné pevnosti po těchto hranicích. Mimo to poskytnul císaři a princovi, jakož i v čas nouze vojsku Mac Mahonovu možnost, přes hranice ustoupiti. I hned byly poslány depeše na zámek Mourmelon, kde Napoleon s Mac Mahonem meškal, a druhého dne prohlašovaly tajemným slohem napsané proklamace Pařížanům, že co nevidět rozhodující rána se stane, která nepřátele, do země vlákané, mimo jich nadání zničí.

Byl to poslední a nejodvážlivější krok, že se i sám císař vyjádřil, jenž v tomto zoufalém stavu již ani nevěděl, kde má hlavu, když mu tu depeši přinesli, že je to velmi nebezpečný plán.

Přec ale k němu přistoupil, a vojsko francouzské opustilo chalonské ležení s takovým chvatem, že německý jižní sbor velké množství zanechané tam zbraně nalezl.

Když nyní císařovna na jenerála Palikao naléhala, aby poslal jenerála Vinoye se stotisíci mužů k Mac Mahonovi, vyjádřil se tenkráte, že není možná toto vojsko z Paříže odstraniti, poněvadž prý se nemůže Paříž nechat bez obrany, kdyby tam Němci táhli.

Palikao ale myslil docela jiného nepřítele, kterého se měli co báti, totiž Pařížany, on již viděl červenou příšeru, totiž komunu. Neboť kdyby se byla výprava Mac Mahona nezdařila, bylo v Paříži povstání nevyhnutelné.

Slíbená pomoc tedy MacMahonovi nepřišla, a to byla proň první rána. Tento věrný jenerál Napoleonův, který byl jen s nuchutí k onomu plánu přistoupil, měl již tenkrát tušení, že to všecko nešťastně se skončí.

Přec ale se podařilo v Metách uzavřenému Bazainovi o tomto podniknutí vědomost dáti, že pak mohli společně v posledních dnech srpna anebo v prvních dnech září, v kteréžto čas MacMahon k pevnosti přitrhnout zamýšlel, s dvou stran na Němce udeřiti. To dělalo dohromady 600.000 francouzských vojáků, které mohli na jedno místo obrátit, kdežto by bylo hlavní vojsko pod Bazainem spoluůčinkovati nemohlo, kdyby byli Němce až k Paříži přijíti nechali a tam teprv, dle rady jenerála Trochu, bitvu s nimi svedli.

Mimo to chtěl Palikao stůj co stůj tomu zabrániti, aby v Paříži nevěděli, jak věci vlastně stojí, a aby neviděli Němce před branami.

Jak by to bylo docela jinak dopadlo, kdyby se byla tato společná operace obou maršálků zdařila, a kdyby byl Ludvík Napoleon co vítěz do zachráněné Paříže se vrátil! To bylo císařovně tak jasným, že dala jenerálovi Palikao celou důvěru a že ho již považovala za ochrance jejího trůnu.

Avšak jižní sbor Němců, jakož i sbor korunního prince saského, dověděli se o tomto smělém tažení jenerála Mac Mahona velmi brzo a s počátku tomu nechtěli ani uvěřiti, že to myslí MacMahon do opravdy.

Dne 31. srpna chtěli francouzští jenerálové stejnou dobou pruské řady protrhnouti, — ale den před tím se stalo něco, co všecky naděje podkopalo a císaře, rovněž jako Mac Mahona, skoro omráčilo, poněvadž to vjelo do jejich plánu, jako blesk z jasného nebe.

(Pokračování.)

SYNOVÉ JIDÁŠOVI.

Z FRANCOUZSKÉHO

—od—

Ponsona du Terrail

Díl I.

Proslov.

Vídění.

Náležel k oněm Angličanům, kteří jednoho krásného jitra přejdou přes průliv, by se nikdy více nevrátili do vlasti, kde je zasloužený trest za nějaký zločin očekává.

Pan Baul byl pravá protiva Thompsonova. Veliký, kostnaté složitosti, nose stále bílou kravatu, člen vícera učených a lidumilných spolků, platil za muže velmi vážného, jenž smích sotvy dle jména zná a pokroku nade vše je nakloněn.

Již po dvacet let pouštěli se oba tito mužové do těch nejvelkolepějších podniků.

Ve dne v noci viděti bylo pohromadě obou těchto úplných protiv; jednoho se směvou tloušťkou, druhého s jeho pedantností, leč veřejné mínění se již více než jednou ukázalo jim nepříznivým.

Jednoho dne oběsil se ze zoufalství pracovník s mědí, když byl v poslední své hodině dům Baul a Thompson obžaloval z odcizení mu jeho vynálezu a procesy s dílovedoucími nebyly právě žádnou zvláštností.

Ještě častější byly žaloby, vztahující se na bezcitnost těchto pánů.

Jednoho dne mistr Callebrand, bezstarostliv jak učenci bývají, pustil před těmito lidmi slovo o nálezu, o němž blouznil, a od toho okamžiku neustáli oba tito průmyslníci opatrně ale neustupně sledovati tajuplný cíl.

Brzo přišel jeden, brzo druhý z nenadání do laboratoře učencova; ale Callebrand byl zvyklý, je ihned do vedlejšího pokoje uváděti, aniž by je v prvním prodlévati nechal.

Jednoho dne pohledl Baul význačně na Tony-ho přes modré brejle, za nimiž své nepokojné oko skrýval.

Tony se zachvěl, když pocítil že pohled jeho na něm spočívá.

Když byl mladý tento muž opět odešel, pravil Baul k svému společníku: "Myslím, že on je ta brána, na kterou klepati třeba."

Od toho dne dostávalo se mu v továrně šetrnosti, ohledů a laskavosti takové, na jakou dříve nebyl uvyklý.

Tohoto večera, když v sedm hodin do továrny dorazil, počalo právě pršeti.

Oba společníci byli právě u stolu.

"Nemáte ani žádný deštník!" řekl Baul.

"Což jste již obědval?", tázal se veselý Thompson.

"Ne", odpověděl Tony.

Oběd zdál se skvostným. V láhvích skvělo se víno žluté jak ambra.

"Pojezte přec s námi!" pobízel Baul.

Tony chtěl znovu dělati okolků, ale pan Thompson byl tak přívětivý, milostný a pobízavý, že mladík konečně povolil.

Víno bylo dobré a hospodáři nešetřili. —

Baul, výborný znatel lidí, myslel, že jest nejlepší cesta, aby zvěděl, zdaž ten muž svého učitele miluje, ta, když jej bez ustání chválil.

Thompson, veselý tento muž bledl a kousal se do rtů.

"Jest žárliv," myslel Baul.

Při podávání cukrovin vyslovil se Tony s jakousi trpkostí o svém učiteli. — Že prý mu Callebrand špatně platí; co od něho dostává, že prý se více podobá almužně než mzdě.

Nyní poznal Thompson pravý okamžik.

"Měl byste se sám etablovat, mladý muži!" řekl.

"Bez peněz je to nemožno," odtušil Tony.

"A kdybyste obdržel komanditu?..."

"Můj bože! kdo by to asi učinil?"

"My!" odvětil chladně pan Baul.

Tony hleděl s úžasem na toho muže.

"Nebylo by Vám při tom těžké vydělati dvacet tisíc franků", připojil Thompson.

Tony otvíral oči.

"A sice ne snad za rok, ani za měsíc jen, nýbrž hned nejbližší hodinu", řekl Baul.

"Uhlídáme! — Callebrand nespí ve své laboratoři?"

"Ne; já sám tam spím."

"Nuže", pravil přímo pan Thompson, "kdybyste nás oba tak jedné noci pustil do laboratoře— jen na hodinu — náleží oněch dvacet tisíc franků vám."

"Nikdy!" zvolal Tony, jehož v prvním okamžiku ovládl pocit poctivý.

"Jak chcete"—odpověděl Baul.

Nemluvili více o tom; když ale mladík ten odcházel, vyprovodil ho Baul až ku bráně továrny a řekl: "ještě slovíčko!"

Tony chtěl právě překročiti práh a zastavil se.

"Znáte jistou píseň, nazvanou faridondaine?"

"Zajisté", řekl Tony poněkud překvapen.

"Není nemožné, že ode dneška každý den budete slyšeti tu píseň na nábřeží, pod okny vaší laboratoře."

"Co dále?" — pravil Tony chvěje se.

"Budete pak, kdykoliv ji uslyšíte, o nabídnutí našem přemýšleti, a..."

"A?" opakoval Tony v rostoucím rozčilení.

"A bude-li míti přemýšlení vaše výsledek příznivý, pak otevřete okno."

"A potom?"... ptal se Tony přidušeným hlasem.

"Odpovíte na píseň jejím refrainem", dokončil pan Baul.

Na to vyprovodil mladíka až na ulici ven a zavřel bránu.

Tony šel vzdor lijáku na ostrov Saint-Louis zpět, kde jsme viděli jej do laboratoře svého mistra vstoupiti, právě v okamžiku, když tento zvolal: "vynašel jsem to veliké tajemství!"

IV.

Takto se Tony vrátil, a nalezl učitele svého v nejlepším naladění, jež způsobilo, že trpěl jím, jako všichni závistiví trpí štěstím jiných. — Na to když pán jeho odešel, viděli jsme jej s hlavou na obě ruce podepřenou přemýšleti o hanebné zradě, když náhlý blesk osvítil "muka páně", kteréž mistr Callebrand na stěně své laboratoře viseti měl.

Tato "muka páně" bylo staré mistrovské dílo, práce umělce, kterýž byl vrstevníkem velikého Bernharda Palissy. Callebrand, jenž byl nejen učencem, leč i velikým znatelem umění, přinesl si obraz tento ze svých cest po německu.

Malba byla ku podivu čistá. Každá scena z děje utrpení dýchala pohyb a život. Mohlo se mysleti, že se apoštolé pohybují, a Tonymu se zdálo, jakoby postava Jidášova, kterou oheň nebes na chvilku byl osvítil, se byla záři zaleskla, kdežto vše ostatní zůstalo ve stínu, a jakoby oko apoštolovo bylo na něho obráceno.

Uplynula hodina.

Tony zůstal nepohnutě seděti, oko maje na "muka páně" upjato, kteréž brzo v hluboké stíny zahaleno, brzo bleskem ostře osvětleno bylo, neboť bouře trvala dále. K nevypsání nepříjemný pocit tížil jej.

O čem přemítal?

Odkud tato svévole, jakouž postavu zrádného apoštola neodvratně pozoroval, jakmile jen blesk černá mračna prorýval?

Na jednou zazněl pod otevřeným oknem hlas, který rachot hromu přehlučel. Hlas tento zpíval faridondainu.

Tony živě vyskočil a zavřel okno.

"Ne, ne!" volal "nikdy! nikdy!"

Hlas na ulici zazníval slaběji a kroky, které se dříve na nábřeží ozývaly, dálily se víc a více.

Opět vrátily se zraky Tony-ho samovolně ku křížové cestě, opět byl mu apoštol nápadným a opět hořel blesk v očích jeho!

Teď zavřely se i přihodilo se něco zvláštního; spaní pomísilo se s bděním a Tony se viděl najednou přesazena na místo neznámé a oděna v roucho zcela neobyčejné.

Roucho jeho podobalo se onomu, jaké dal na obraze umělec Jidáši Iškariotskému, apoštolu Kristovu.

Laboratoř náhle zmizela.

Obzor se rozšířil, večerní mlha stoupala zvolna z roviny k pahrbkům, a Tony, který se již Tony nejmenoval, onen Tony, jenž nesl roucho Jidášovo a jehož jméno a tvář přijal, nalezal se na onom místě, kteréž v písmě svatém pod jménem "Jethsemane" přichází.

Zde seděl zcela sám ve stínu olivy, pod nohami jeho Jerusalem, město apoštolů a fariseů.

Tony-Jidáš pozoroval město a zdálo se, jakoby proti nejhoršímu pokušení bojoval.

Konečně se zdvihl a kráčel ku předu mezi olivami oné zahrady, v níž Kristus tak velikým zármutkem stížen byl.

Krok jeho se zrychlil a země chvěla se mu pod nohama. Čím více se blížil městu, tím více odvracely se od něho ženy a děti, kterých cestou potkával.

Tony ale který již ne Tony ale Jidáš byl, kráčel stále ku předu...

Když dosáhl města, byla již noc; lid shromážděný v ulicích, vyhýbal se mu však s jakousi ošklivostí.

Jidáš kráčel ku předu, ale kroky jeho byly nestejné a rychlé.

Tak dostal se k domu biskupovu, zůstal na okamžik na prahu váhavě státi, zaklepal potom třikráte a vešel.

Dvéře zavřely se za Jidášem a sen Tonyho stal se náhle temnějším, až Tony tvrdě usnul.

Za krátko byl sen zase prohledným a Tony, jenž byl opět Jidášem, viděl se vycházeti z domu kněze, kde beze vší pochyby hanebný čin byl spáchal.

Počal znovu blouditi ulicemi Jerusalema a znovu chvěla se půda pod nohama jeho. Lid se mu všechen posud vyhýbal.

Kráčeje ku předu, spozoroval, že ho provází jakýsi kovový chřestot. Pocházel od těch třiceti stříbrných, které co cenu své zrády byl obdržel a které pod tunikou svojí v zaťaté pěsti držel.

Konečně dostal se k domu, v němž bylo mnoho lidí shromážděno, a vstoupiv spatřil mistra a žáky jeho, ani společně chléb velkonoční pojídají.

A zrádce posadil se k nim, po pravici toho, jehož mistrem svým nazýval a jemuž po taji záviděl.

V tom okamžení řekl mistr: "pravím Vám, je to pravda, jeden z Vás mne zradí!

A Jidáš se chvěl.

Každý žák ptal se: "jsem já to, pane?"

Mistr odpověděl: "ten kde namáčí se mnou v míse."

A Jidáš zbledl a stáhl rychle ruku zpět.

Mistr a žákové jeho pokračovali v hostině. Prvnější řekl ještě: "ano stanu se Vám ještě předmětem hanby."

"Mistře", opověděl Petr, po jehož boku se Jidáš usadil, "a kdyby všichni zradili tebe, já Tě neopustím."

"Ty?" — odpověděl mistr zarmoucen, než kohout zazpívá, třikráte mne zapřeš."

— — — — — — — — — —

Tony se probudil a vyrazil křik ze sebe — strašlivý to výkřik.

Třikráte zaléhlo k uchu jeho kokrhání kohouta a zbudilo jej.

Byl nyní zcela samoten a ve tmě. Bouřka již zašla a blýskání přestalo.

Tony položil se na holou podlahu laboratoře, v kteréž panovala tak hluboká tma, že ani nerozeznával stěny této světnice. Cítil sice, že jen snil a věděl nyní, že jest žákem Callebrandovým a ne Jidášem Iškariotským.

Avšak Tony uslyšel na blízku chvějící se, prorocké pohrdavé volání kohoutovo. Třásl se na všech oudech a bál se pohnouti.

V.

Celé půl hodiny se Tony, jehož strach omráčil, ani nepohnul. Nyní vnikl jasný paprslek světla oknem do laboratoře a osvětloval vedle okolní předměty.

Tony vstal, počal se chvěti, ale konečně propukl v křečovitý smích.

V tomtéž okamžení zakokrhal kohout čtyrykráte za sebou. Tentokrát ale neulekl se Tony, nýbrž pokrčil jednoduše rameny a řekl sám sobě: "jaký jsem to hlupák přece!"

A skutečně spatřil naproti oknu na stěně dřevěné hodiny, v nichž je umělý kohoutek ukrytý, který když ručička čtvrťová dojde na dvanáctou, malá dvířka si otevře a v nich se na okamžik objevil.

Byly čtyry hodiny z rána a den byl Tonymu velmi vhod, protože viděním a strachu jeho konec učinil.

Tony patřil okolo sebe a spozoroval onu hroudu kovovou, kterou mistr nechal na stole ležeti. Blížil se již a ohmatával ji na všech stranách.

Kov podržel měkkost svoji. Ta část jeho ale, kterou Callebrand z něho utrhl a z ní sošku vytvořil, dosáhla v tajemné té tekutině takové tvrdosti, že žák přišel do pokušení aby obnovil zkoušku mistrovu.

Tony sáhl po kladivu a hleděl sošku rozbíti, tato se však nepodala.

Tu zmocnila se znovu žárlivost srdce Tonyho.

"Tento muž má se tedy státi znamenitým a slavným!" huhňal se. On má dostati se mezi slovutnosti vědy? a já, jenž jsem mu při tom pomáhal, nemám na slávě jeho míti žádného podílu?"

A Tony spomněl si na ony namáhavé práce, jaké mu mistr po více měsíců nařizoval, a které slepě vykonával, aniž by věděl, k jakému účelu.

Slepý vztek zmocnil se Tonyho. Na to upadl v temné zamyšlení i počal závistník tento přemýšleti.

Myšlenky jeho byly následujícího obsahu: "najednou se teď již o těch dvacet tisíc franků, které mi oni mužové nabízejí, abych je sám pustil. Chci jim prodati tajemství, které bude [illegible] jich štěstí a mně má připadnouti polovice výtěžku.

Na to se zarazil, jakoby nepřekonatelná překážka náhle se mu byla objevila.

Ale to tajemství! vždyť je ještě neznám! vidím jen výsledek, vidím vynález; ale jakýmto prostředkem dostal se on k cíli?

Na to podepřel si hlavu oběma rukama a vzdychl neméně: "on nevyzradí mi svoje tajemství!"

A Tony rozškrábal si do krve obnažená prsa a křečovitě zaťaté rty jeho pokryly se pěnou.

Najednou udeřil se do čela a zvolal: "vypátrám to! což nejsem lučebník?" Já rozstavím opět tento kov, rozluštím jej a zvím, jakou to látku jemu přimísil mistr.

Vítězoslavný úsměv přeletěl rty jeho.

"Dům Baul a Thompson bude mým štěstím!" myslel, vztyčiv hlavu.

Na to uchopil nůž, jehož Callebrand použil, když onen kus ukrojil, z něhož utvořil sošku a odkrojil pro sebe tak malý kousek toho kovu, že učitel kráčel tu nikterak nemohl spozorovati.

Potom otevřel skříň jakousi, vyňal z ní měděnou láhvičku, vyplákl ji vodou a naplnil ji onou violovou tekutinou, která kovu byla dodala původní tvrdosti.

Uzavřel zátkou pečlivě láhvičku, zabalil onen kov do kousku plátna a ukryl oboje ve svých šatech.

Na to se svékl a položil se na vojenskou postel, kterou si každý večer v některém koutě laboratoře stavěl.

Asi o hodinu později, zarachotil klíč v zámku a co zatím Tony se stavěl, jakoby spal, vstoupil Callebrand.

Učitel vrhl laskavý zrak na mladého svého přítele, jenž ležel s obličejem ke zdi obráceným.

"Ubohý hoch!" pravil, "jak sladce spí!"

A aniž by Tony-ho chtěl budit, dal se do práce, přisoupnuv lenošku svoji pozorně k velikému stolu, na němž leželo více rozevřených knih.

Tony se nehýbal.

Callebrand mluvil při práci polohlasitě; byl to zvyk, jaký od jakživa měl.

"Nevím proč", bručel do sebe, "ale Marta nemá toho ubohého hocha ráda. Má ho skoro až v ošklivosti."

Tu zamlčel se a vzdychl.

"A přece jsem snival o tom, že ty dva mladé lidi sňatkem spojím. Tony je hodný hoch, dobrý pracovník......vyučený......"

A opět vzdychaje skončil: "co platno! nelze víc na to pomýšleti!......"

Tony slyšel slova jeho a ani nedýchal. A co tuto učitel tajemství své takovým spůsobem projevoval, šeptal jakýsi hlas žáku jeho do ucha: "to je ten muž, jehož zraditi chceš!"

Ale hlas tento nepocházel z pohnutého svědomí.

Tony patřil k oněm zatvrzelým zločincům, kteří dobrou vůli za osobní urážku a dobrodiní přímo za trest považují, jaké dřív nebo později je k pomstě vybídne.

"A i dceruška tvá mne tedy nemiluje!" myslel si.

"Ach!" ona pohrdá mnou co manželem. To je opět něco na tvůj vrub, milý mistře."

A Tony těšil se předem, že mistra o vynález oloupil a tím o slávu připravil. Již nebyla se mu hodina ta nedaleko, kdy Callebrand ze zoufalství zhyne.

Zatím tento pokračoval ve své práci. A hodiny utíkaly a každou odkokrhal kohout, který byl Tony-ho v noci tak polekal.

Konečně padl paprslek slunce ní do laboratoře a hrál si vesele na láhvích, retortách, rovněž jako na lesklých mědějných, lučebních a fysikálních nástrojech.

"Osm hodin!" zabručel Callebrand.

Povstal a přistoupil k posteli Tony-ho, chtěl jej lehkým dotknutím prstu na rameně zbuditi, když tento, jak se zdálo, se právě probudil.

"To vy jste pane?" promluvil.

"Jsem tu již dlouho," odpověděl Callebrand s úsměvem.

"Odpusťte, Nemohl jsem spáti při tom povětří."

"Hochu můj," pravil Callebrand, mezi tím co se Tony rychle oblékal, "tys byl včera u pana Baula?"

"Ano pane?"

"Co řekl?"

Že vám žádnou sumu poskytnouti nemůže, leč že byste mu chtěl druhou polovici tohoto týdne věnovati k rozličným pracem v jeho továrně.

"O! to je zcela možné!" řekl Callebrand. "Pochopuješ snad, že učiniv takový vynález, musím si opatřiti privilej, a že tedy v nejbližším čase nezbyde mi prázdná hodina. Musíš opět jíti k němu, Tony...."

Žák se zachvěl.

Callebrand sám to byl; jenž ho vehnal na stezku pokušení.

"Musíš tam jíti zase", pokračoval Callebrand, "a říci mu, že jsem pro budoucí týden zcela k jeho potřebě, že však tu částku, o kterou jsem ho prosil, potřebuju co nejnutněji."

"Půjdu," řekl Tony.

A dokončoval své oblékání.

(Pokračování.)

[illegible]

Hamburgsko-americká paroplavební společnost.

[illegible]

PŘÍMÁ POŠTOVNÍ PAROPLAVBA mezi

Hamburkem a N. Yorkem

[illegible]

Lodní výpravy konají se z

HAMBURKU do NEW YORKU každou středu

— a —

Z N. YORKU do HAMBURKU každý čtvrtek.

[illegible]

Převozní ceny:

Z Hamburku do Nového Yorku I. kajuta $120 zlata, II. kaj. $72 zlata, mezipalubí $32 papír.

Z Nov. Yorku do Hamburku: I. kaj. $100 zlata, II. kaj. $60 zl. mezipalubí $30 v papírech.

Děti od 1—10 roků platí polovičku. Kojenci z Hamburku do Nov. Yorku $2 zlata.

V Hamburku [illegible]

AUGUST BOLTEN

Wm. Miller's Nachfolger

33-34 Admiralitätstr.

[illegible]

JOSEFA PASTORA.

V New Yorku [illegible]

KUNHARDT & CO.,
61 Broad Str., N. Y.

C. B. RICHARD & BOAS,
61 Broadway N. Y.

[illegible]

Chicago a Northwes'r draha.

oblíbená cesta z

OMAHA

—do—

CHICAGO A NA VÝCHOD!

a ta

jediná přímá cesta do

Waterloo, Fort Dodge, Dubuque, La Crosse, Prairie Du Chien, Winona, St. Paul, Duluth, Janesville, Kenosha, Green Bay, Racine, Steven's Point, Watertown, Oshkosh, Fond Du Lac, Madison a Milwaukee.

[illegible]

OMAHA A CHICAGO!

[illegible]

denní i spací vozy.

[illegible]

HLAVNÍ PŘIPOJENÍ.

V Missouri Valley Junction do Sioux City, Yankton a do všech míst na cestě k Sioux City a Pacific railroad.

V Grand Junction do Fort Dodge, Des Moines, Ottawa a Keokuk.

V Marshall do St. Paul, Minneapolis, Duluth a všech míst severozápadních.

V Cedar Rapids do Waterloo, Cedar Falls, Charles City, Burlington a St. Louis.

V Clinton do Dubuque, Dunleith, Prairie Du Chien, LaCrosse a ku všem místům na drahách Chicago, Clinton, Dubuque, Chicago, Dubuque a Minnesota.

V Fulton do Freeport, Racine, Milwaukee a ku všem jiným místům ve Wisconsin.

V Chicago se všemi drahami z Chicago jedoucími.

Lístky přímé

[illegible]

W. H. Stennett, — M. Hughitt,

N. Trinel, G. C. Eddy,

J. H. Mountain, N. Haight

Chicago, Rock Island a Pacific dráha.

The Great Central Route

VELKÁ ÚSTŘEDNÍ CESTA

z

OMAHA DO CHICAGO A NA VÝCHOD,

Via Des Moines, Davenport and Rock Island.

[illegible]

Dva vlaky zvláštní

[illegible]

Lístky vezkrz k dostání ve všech vých. městech po

[illegible]

A. M. Smith, H. Riddle,

[illegible]